

Teresa Riba treballant al seu taller Figueras

L'obra de Teresa Riba

JAUME DE CORDOBA

Francesco Guardi va ser un dels principals representants dels anomenats *vedutisti*. Ens deixà per a la nostra contemplació les seves estimades *veduttas* de la seva Venècia barroca, alegre i malencònica, i va ser un dels millors dibuixants de la vida quotidiana de tots els temps. Les seves taquetes de tinta reflectien les hores del matí i la tarda, en un anar i venir de les ombres dels viants animats pel sol de la Mediterrània. Amb dos colors tan sols, el del paper i el de la tinta, s'endinsa en el plaer de la mirada sincera i plena de qui té tot el temps a les seves mans. Els seus ulls privilegiats, tresors d'una humilitat divina, mai no van fer de la mirada ni un precepte, ni un concepte, ni un procés. Avui portem tant de temps pensant en la construcció de la mirada que potser hem empresonat ja la seva puresa primigènia.

On es troba la sensualitat de la visió de l'artista? Com podem gaudir de les sorpreses que ens regalen a diari els nostres ulls? Crec que ha arribat el moment de parlar de la naturalitat perduda en la creació de les nostres obres. Ho crec, no com a instància categòrica i definitiva -no és pas el meu tarannà-, sinó com a recerca d'un estimar perdut. Teresa Riba té la fortuna cobejable de la mirada "incontaminada", de la capacitat de recrear aquelles mirades que fa temps que se'ns van escapar, del do perdut de transformar l'escultura en una clara *vedutta* italiana. Recordo, com una aparició, una escultura de l'autora d'una nena empenyent suaument una gran bola a la Rambla d'Igualada.

Aquest concepte de la *vedutta* va tornar de nou a fer trontollar les meves creences de professor de la Universitat de Barcelona, de tants anys de reflexió, d'anàlisi, de dubte i contradubte, en fi, de la manca d'oxigen que ens dóna la contemporaneïtat. Vaig gosar, per un instant, parlar de la gènesi de la forma i de les seves conseqüències en l'aire que respiren els escultors d'avui, però vaig adonar-me que no era aquest l'esperit de creació de Teresa. I dic l'aire, en comptes de l'espai, perquè per als escultors aquest és el nostre veritable instrument i no pas *l'environnement* dels teòrics de l'art.

Als escultors ens agrada parlar de com estan fetes les escultures, de com llisca la matèria dins els nostres pensaments imaginaris, del dubte entre textures vibrants o tibants i del procés fabril de les nostres petites creacions. Trossets de fang sec, cartrons dibuixats amb guix, filferros torts, fustes atapeïdes de draps i claus com a cabanyes caribenyes on practicar un estrany vudú. Així són, doncs, les nostres converses preferides. En els nostres tallers no ens importa parlar de com ho farem o de com ho hem fet. Però aquestes són les històries amagades que cap de nosaltres no explicaria en un article d'art, perquè per als altres -els crítics, els historiadors, els comissaris d'exposicions i galeristes d'art- aquestes batalles no tenen gaire sentit. I no és que no vulguem parlar-ne per amagar els nostres secrets professionals -malaurat l'artista que té la creença que el valor de la seva obra resideix en la seva tècnica-, és que tenim un cert complex injustificable de treballar amb les mans.

Els nostres temps estimen els artistes cavallers que no s'embruten les mans treballant. Teresa Riba se les embruta a fons. Que bé...! A mitjan any passat van arribar a la nostra facultat de Belles Arts de Barcelona uns conferenciants de renom internacional dins del món de l'escultura contemporània. Entre ells vaig poder llegir emocionat el nom d'Anish Kapoor. Vaig afanyar-me a obtenir una entrada per sentir les paraules d'un escultor de qui vaig tenir notícia per primera vegada a la Biennial de Venècia de l'any 90, quan encara era prou desconegut a Espanya. Tot reconeixent que jo m'havia desplaçat a Venècia seguint l'exposició antològica de Ticià, els treballs de Kapoor varen suposar per a mi un gran descobriment. La decepció de la conferència en relació amb les meves expectatives va ser agra. L'escultor fugia del reconeixement de la sensibilitat de la mirada, entesa aquesta com a l'exercici d'intuïció en la tria de les formes, dels colors, de les sorres, de les pedres i dels elements que conformaven la seva obra. Ens va arribar a explicar amb orgull que al seu estudi no trobaríem mai cap eina, ni cap estri que demanés l'esforç de les mans. Es tractava d'un temple buit preparat per a la reflexió, tal com si les mans poguessin destorbar l'acció del pensament. Independentment del meu rebuig més o menys conscient per les seves paraules, la seva obra em continua interessant i crec, malgrat la seva pròpia opinió, que la confecció de les seves obres amaguen unes mans i uns ulls que ben segur han estimat treballar junts.

Aquesta és precisament la saviesa i la dolçor que desprèn el treball de Teresa Riba, el camí conjunt de les mans al servei de la mirada. Un camí fet i desfet per la naturalesa de la forma humana, carregat de converses, de *l'una mica més, una mica menys*, de passejar-se per la forma, interrogant-se si cal donar importància al volum o al contingut. És per això mateix que no vull parlar del procés, ni de la gènesi de la forma de les escultures de la meva amiga professional, perquè ningú no confongui el gran valor de la seva obra i es

pugui pensar que es tracta d'un treball de *manetes i prou*. En el seu treball hi trobem la contemporaneïtat de Guardi, la contemporaneïtat del procediment servint humilment la mirada. Que l'obra de Teresa Riba no és una *obra conceptual* no és cap secret; es tracta d'una obra que reivindica la sensualitat de la visió en uns dies en què no deixem que els ulls estimin per ells mateixos. Volem de veritat uns ulls virtuals.

Aquesta sensualitat és l'Arcàdia perduda en el gran foc de Sant Joan que tothom va fer amb la figuració formalista del brillant segle XIX. L'informalisme del segle XX, el mestre generós de la gestualitat i la valoració matèrica, no ha perdonat mai els seguidors del Noucentisme a Catalunya -sense entendre que, quan han passat setanta anys, ja no queda res d'aquell moviment i dels seus hereus, i que aquesta nova figuració és tan contemporània com una instal·lació a l'Espai 13 de la Fundació Miró-.

L'obra de Teresa Riba és integradora de molts matisos que només poden sortir del coneixement del que està passant. L'atleta del parc del Xipreret d'Igualada és un exemple d'expansió i d'integració en un espai obert amb un únic objecte d'aquesta unicitat: és realment un element de valentia i d'intervenció neta i mínima. Un sol home s'aboca per agafar tot un estadi esportiu sense necessitat de la multiplicitat, els efectes acústics, els textos escrits ni la troballa curiosa de materials inèdits. Només bronze, humanitat i la sensualitat de la mirada amunt.

JAUME DE CÓRDOBA és escultor, doctor en Belles Arts i professor de dibuix a la facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Teresa Riba, sentiment i treball

M. MONTSERRAT MIRET I NIN

Fer un comentari de l'obra d'una artista jove que transmet un gran sentiment, un treball sensible del qual fa sorgir unes imatges escultòriques que trasllueixen l'ànima, és un fet cultural gratificant de tractar, ni que sigui breument.

La contemplació de l'obra de Teresa Riba ens comunica uns aspectes que aprofundeixen en l'esperit humà a través de la seva obra de caràcter figuratiu; creiem que és aquí on hem de valorar la mà creadora de l'escultora. A més, vull destacar la particularització que fa de cada escultura, amb vitalitat i ofici. En són testimoni viu, i a la vista de tothom, les escultures de què gaudeix la seva ciutat, Igualada. En destaquem dues fonts: en una, la que està situada en un indret on jugaven infants, hi tenim la representació d'una nena jugant amb una pilota; l'altra és l'escultura d'un noi assegut sobre un mur, que memora un antiga barana on acostumava a seure el jovent. També en un parc on abans es desenvolupaven diferents esports s'eleva l'escultura d'un personatge amb actitud de victòria, assenyada per l'expressiu gest de les mans. Quan esculpeix la figura femenina o bé els infants, la tendresa és un aspecte que plasma amb gran habilitat.

Domina diferents materials que, segons el que ens vol expressar, escull per traduir nítidament i transmetre, al més acuradament possible, l'emoció que ella sent i nosaltres hem de captar, sempre segons la sensibilitat de cada persona.

És difícil la tasca d'escultor; juga amb un volum sense colors ni floritures i el seu destí i finalitat és commoure l'espectador. Personalment l'obra de Teresa Riba em commou.

Dibuix, apunt per a una escultura.

M. MONTSERRAT MIRET I NIN és llicenciada en història de l'art. Ha guanyat el primer premi de Sant Ramon de Penyafort els anys 1987 i 1997. Ha publicat diversos treballs sobre arquitectura i pintura gòtica catalana i ha organitzat exposicions d'art en diferents indrets de casa nostra i a Nova York.

A través de la càmera

ROGER VELÀZQUEZ

He tingut l'oportunitat de conèixer l'obra de Teresa Riba des dels seus inicis. El meu punt de vista no és el d'un crític d'art ni el d'un expert en tècnica escultòrica, sinó el d'un fotògraf avesat a treballar amb la llum i la càmera.

En diverses ocasions he fotografiat el treball que fa Teresa Riba al seu taller i, fa poc temps, vaig retratar alguna de les darreres escultures que ha fet. En el procés d'il·luminació de les diverses peces vaig observar com el fang i el bronze emmotllats es redimensionaven a partir de la incidència de la llum en els plecs i en els volums esculpits, i com adquirien nous significats a la mirada. En la fase actual del seu treball, les escultures adquireixen una determinada gestualitat, i això em va interessar.

Es diu que l'art figuratiu, la representació del rostre i de la figura humana, és una forma de manifestació a través de la qual les persones intentem entendre'ns una mica més nosaltres mateixes. L'obra figurativa de la Teresa Riba convida a recórrer el paisatge humà i a fer el trajecte acompanyat de la grandesa de la discreció. Les seves peces, gairebé tímides d'expressió a l'inici, ocupen un espai cada cop més gran, i les formes suaus del començament adquireixen més contundència a mesura que avança el seu treball.

Aquesta evolució de la seva obra, és per a mi, el tret més rellevant. Diria que la Teresa Riba ha començat un procés a través del qual les característiques del classicisme -harmonia, línies ben definides i realisme-, que són molt presents en les

escultures del principi, es transformen a poc a poc en trets menys precisos, estilitzats i més gestuals en les darreres escultures que entretalla. Per això el resultat del treball actual produeix una certa inquietud i una lleu provocació, alhora que aconsegueix mantenir l'enteresa i la bona sustentació de l'escultura.

ROGER VELÀZQUEZ. Igualada. Des de 1978 es dedica professionalment a la fotografia. S'estableix a Barcelona on combina la seva col·laboració en diverses editorials, empreses privades, estaments oficials i professionals amb la seva creació artística, participant en diferents projectes i exposicions, tant individuals com col·lectius.

FOTO: ROGER VELAZQUEZ

L'escultura de Teresa Riba

PERE PUIG

A començament dels anys vuitanta, quan la Teresa estudiava a la facultat de Belles Arts de Barcelona, als alumnes se'ls plantejava una elecció que, vista des d'ara, em sembla perversa: a partir del primer any, escollir entre el que es coneix per art abstracte o per art figuratiu. Cal dir que en aquells moments pintura i escultura estaven dominades d'una manera aclaparadora pels partidaris de l'abstracció. Figuració i realisme estaven absolutament menystinguts per part del que podríem anomenar el sistema (galeristes, crítics i artistes "cultes").

La Teresa Riba sembla que va quedar fora d'una confrontació que no es produïa tant des de l'interior de l'art com des de l'entorn de l'art i, d'una manera honesta i intuïtiva, va anar buscant quin era el llenguatge que li anava millor per expressar-se. D'aquesta manera, la Teresa no ha volgut renunciar al gran potencial evocatiu que té la figura humana i, com quasi sempre s'ha fet en l'art, s'ha valgut del fet que la representació d'una emoció ens emociona. És per això que les seves escultures volen capturar l'alegria o la tristesa, la tendresa o la força, l'angoixa o la fermesa.

El reconeixement popular li arribà amb les dues escultures que fiten la part central de la Rambla d'Igualada, justament el tram que ha estat durant més d'un segle el cor de la ciutat: "la nena amb la bola" i "l'adolescent que espera". La realització d'ambdues obres era un repte difícil; així ho demostren alguns fracassos històrics en encàrrecs municipals, com les grandiloqüents arcades

de l'estació vella, avui feliçment enderrocades. Des del meu punt de vista, aquí la Teresa Riba encerta la mida, encerta el material i les textures i encerta el tema. La figura lleugera de la nena en bronze està en una tensió suggestiva amb la pesada esfera de granit. El jove recolzat al mur congela un moment que moltes generacions d'adolescents hem viscut per aquella zona de la Rambla. En tots dos casos, tant en el gest capturat com en les proporcions i en el traç, hi veig ofici i sensibilitat.

Acceptant que les seves escultures no posen en tensió la cultura contemporània, com li podria reclamar algun avantguardista militant, l'obra de la Teresa Riba aconsegueix commoure molta gent. Aquesta és, i no altra, la finalitat de l'art.

Detall de "la nena amb la bola"

PERE PUIG I RODRÍGUEZ (Igualada, 1955) és arquitecte, professor de projectes de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. Ha estat finalista del "Premio Nacional Fundación Antonio Camuñas de Arquitectura" (1994), de la "Bienal de Arquitectura Española" (1999) i dels "Premis FAD d'Arquitectura" (1989, 1989, 1990 i 1994).

Taller de Teresa Riba a Igualada

FOTO: ROGER VELÁZQUEZ